

T.C.
DANI TAY

13. Daire

Esas No: 2023/417

Karar No: 2023/1605

Karar Tarihi: 04.04.2023

HALEN N PTAL STEM - VED YARGILAMA USULÜNE GÖRE KARARIN
TEMY Z NCELEMES SIRASINDA LK NCELEMEDE TESP T ED LMES
GEREKEN USULE AYKIRILIKLARIN BEL RLENMES HÂL NDE KARARIN
BOZULARAK DOSYANIN MAHKEMEYE GÖNDER LMES GERE -
HÜKMÜN BOZULMASI

ÖZET: vedi yargılama usulüne göre ilk derecede verilen kararın temyiz incelemesi sırasında, ilk incelemede tespit edilmesi gereken usule aykırılıkların belirlenmesi hâlinde de kararın bozularak dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesi gerekmektedir. Aksi bir dü üncenin kabulü; 2577 sayılı Kanun'un 32. maddesindeki, yetkinin kamu düzeninden oldu u kuralına ve yine aynı Kanun'un 14. maddesinin altıncı fıkrasındaki, ilk inceleme üzerine 15. madde uyarınca verilebilecek kararların, ilk incelemeden sonra tespit edilmesi hâlinde de davanın her safhasında verilebilece i kuralına aykırılık olu turur. Bu itibarla, yetkisiz mahkeme tarafından verilen esasa yönelik kararın bozularak yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın kararı veren Mahkemeye gönderilmesi gerekti i sonucuna varılmı tır.

(4734 S. K. m. 21) (2577 S. K. m. 2, 14, 15, 20/A, 32, 33, 34, 37, 49)

STEM N KONUSU: ... dare Mahkemesi'nin ... tarih ve E:..., K:...sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜREC :

Dava konusu istem: Toplu Konut daresi Ba kanlı ı'nca, 29/04/2022 tarihinde 4734 sayılı Kamu hale Kanunu'nun 21. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca pazarlık usulü ile gerçekleştirilen, ... ihale kayıt numaralı stanbul Atatürk Havalimanı Millet Bahçesi ve Millet Bahçesine Ait Sosyal Donatılar n aatları ile Altyapı ve Çevre Düzenlemesi i ihalesinin iptali istenilmi tir.

İk Derece Mahkemesi kararının özeti: ... dare Mahkemesi'nce verilen kararda; 4734 sayılı Kanun kapsamındaki idarelerce yapılacak ihalelerde öncelikle açık ihale usulünün esas alınacağı, di er ihale usullerinin anılan Kanun'da belirtilen özel hâllerde kullanılacağı, idarelerin, ihaleyi pazarlık usulü ile yapabilmesi için, do al afet, salgın hastalık, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya yapım tekni i açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenli inin sa lanması açısından ivedilikle yapılması gereklili i idarece belirlenen hâllerde veyahut idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması ve bu nedenlerle ihalenin ivedi olarak yapılması zorunlulu unun do ması artlarının bir arada ve birbirine ba lı olarak gerçekleştirilmesinin gerekti i;

stanbul Havalimanı'nın faaliyete geçmesi ile birlikte Atatürk Havalimanı'nın do u-batı pistlerinin mevcut hâliyle hizmet vermeye devam etti i, kuzey-güney pistlerinin ise atıl duruma geldi i, uyu mazlı a konu millet bahçesi projesinin de atıl pistlerin bulundu u alanda yapılacak oldu u, öte yandan, ihalenin 68.510,16 m2'lik in aat alanında konvansiyonel kalıp sistemiyle sosyal donatı in aatları ve 1.970.000,00 m2'lik alanında millet bahçesi genel altyapı, peyzaj düzenlemesi ve rekreasyon alanı yapımı i lerini kapsadı ı ve yapım tekni i açısından özellik arz etti i anlaşı ldı ından, pazarlık usulü ile gerçekleştirilen dava konusu ihale i leminde hukuka aykırılık bulunmadı ı sonucuna varılmı tır.

Belirtilen gerekçelerle, dava konusu i lem hukuka uygun bulunarak davanın reddine karar verilmi tir.

TEMY Z EDEN N DD ALARI: Davacı tarafından, dava konusu i lemin hukuka aykırı oldu u ileri sürülmektedir.

KAR I TARAFIN SAVUNMASI: Davalı idareler tarafından, temyize konu Mahkeme kararının hukuka uygun oldu u belirtilerek istemin reddi gerekti i savunulmu tur.

DANI TAY TETK K HÂK M ...'IN DÜ ÜNCES : Temyiz isteminin kabulü gerekti i dü ünülmektedir.

TÜRK M LLET ADINA

Karar veren Danı tay Onüçüncü Dairesi'nce, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra, dosya tekemmül etti inden yürütmenin durdurulması istemi hakkında ayrıca bir karar verilmeksizin gere i görü üldü:

NCELEME VE GEREKÇE:

USUL YÖNÜNDEN:

MADD OLAY:

TOK Ba kanlı ı'nca, ... tarihinde ... ihale kayıt numaralı stanbul Atatürk Havalimanı Millet Bahçesi ve Millet Bahçesine Ait Sosyal Donatılar n aatları ile Altyapı ve Çevre Düzenlemesi i ihalesi gerçekleştirilmi , anılan ihalenin iptali istemiyle bakılan dava açılmışı tir.

LG L MEVZUAT:

2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14. maddesinin 3. fıkrasında, dilekçelerin görev ve yetki, idarî merci tecavüzü, ehliyet, idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir i lem olup olmadığı, süre a ımı, husumet ve Kanun'un 3. ve 5. maddelerine uygun olup olmadıkları yönlerinden sırasıyla incelenece i; 15. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde ise, yetkili olmayan mahkemede açılan davanın yetki yönünden reddine karar verilece i kurala ba lanmışı tir.

2577 sayılı Kanun'un 32. maddesinde, "1- Göreve ili kin hükümler saklı kalmak ıyla bu Kanunda veya özel kanunlarda yetkili idare mahkemesinin gösterilmemi olması hâlinde, yetkili idare mahkemesi, dava konusu olan idari i lemi veya idari sözleşmeyi yapan idarî merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesidir. 2- Bu Kanun'un uygulanmasında yetki kamu düzenindedir."; 34. maddesinin 1. fıkrasında ise, mar, kamula tırma, yıkım, i gal, tahsis, ruhsat ve iskan gibi ta ınmaz mallarla ilgili mevzuatın uygulanmasında veya bunlara ba lı her türlü haklara veya kamu mallarına ili kin idari davalarda yetkili mahkeme ta ınmaz malların bulunduğu yer idare mahkemesidir. kuralına yer verilmi tir.

HUKUK DE ERLEND RME:

dari davalarda genel yetki, 2577 sayılı Kanun'un 32. maddesinde düzenlenmi tir. Bu maddenin yukarıda yer verilen birinci fıkrasına göre, iptal davalarında yetki konusundaki genel kural, dava konusu idari i lemi tesis eden idari merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesinin yetkili olmasıdır.

2577 sayılı Kanun'un 33. ile 37. maddeleri arasında ise, kamu görevlileri ile ilgili davalarda, ta ınmaz ve ta ınır mallara ili kin davalarda, tam yargı davalarında ve vergi uyu mazlıklarında geçerli olan özel yetki kuralları düzenlenmi tir.

2577 sayılı Kanun'un 34. maddesinde, ta inmaz mallarla ilgili mevzuatın uygulanmasından kaynaklanan iptal ve tam yargı davaları ile konusu ta inmaz mal olan idari sözleşme uyu mazlıklarından ve ayrıca kamu mallarına ili kin idari davalardan söz edilmiştir. Maddenin öngördü ü özel yetki kuralı kesin nitelikte oldu undan, anılan davaların mutlaka ilgili ta inmazın bulunduğu u yerdeki idare mahkemesinde görülmesi gerekmektedir, 32. maddenin birinci fıkrasındaki genel yetki kuralının bu alanda geçerlili i bulunmamaktadır (Kâzım Yenice, Yüksel Esin, Açıklamalı-çtihatlı-Notlu dari Yargılama Usulü, Ankara, Arısan Matbaacılık ve Ambalaj Sanayi, 1983, Ankara, s.656).

Aslında, 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinde düzenlenen idarî dava türlerinden hiçbirinin konusu ta inmaz mallar değildir. Dolayısıyla, 34. maddede yer alan ta inmaz mallara ili kin davalar ifadesinden anlaşılması gereken, ta inmaz malları konu edinen idarî davalar değildir; idarî uyu mazlı ın kayna ı olan ta inmaz mallarla ilgili bir iste i kar ılayan ya da ta inmaz mallar üzerindeki bir hakkı ihlâl eden idarî i lemleri konu edinen idarî davalardır (Turgut Candan, Açıklamalı dari Yargılama Usulü Kanunu, 8. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2020, Ankara, s.1051).

Bu durumda, iptal davalarında, yetkili mahkemenin tespitinde 32. maddede belirlenen ilkenin uygulanmasının esas oldu u; bu genel kuraldan ayrılmanın ancak özel bir yetki kuralının varlığı hâlinde mümkün oldu u, 2577 sayılı Kanun'un 34. maddesinde düzenlenen özel yetki kuralının ise ta inmaz mallarla ilgili mevzuatın uygulanmasını veya ta inmaza ba lı hakları konu alan i lemlere kar ı açılan davalara yönelik oldu u açıktır.

Dosyanın incelenmesinden, TOK 29/04/2022 tarihinde gerçekleştirilen ihalenin iptali isteminden kaynaklanan ihtilâfın, 2577 sayılı Kanun'un 34. maddesinin birinci fıkrası kapsamında imar, kamula tırma, yıkım, i gal, tahsis, ruhsat ve iskân gibi ta inmaz mallarla ilgili mevzuatın uygulanmasına veya ta inmaza ba lı hak kapsamında bulunan bir i leme yönelik olmadığı, ta inmaz hukukuna ili kin herhangi bir kuralla ilgili olmaksızın, gerçekleştirilen ihaleye yönelik oldu u anlaşıldığından, uyu mazlı ın çözümünde 2577 sayılı Kanun'un 32. maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki genel yetki kuralı uyarınca, dava konusu i lemleri tesis eden idarî merci olan Toplu Konut daresi Başkanlığı'nın bulunduğu u yerdeki Ankara İdare Mahkemesi'nin yetkili oldu u anlaşıldığından, yetkisiz yargı yerince uyu mazlı ın esaslı incelenerek verilen kararda usul kurallarına uygunluk bulunmamaktadır.

Öte yandan, dava konusu i lemin 2577 sayılı Kanun'un 20/A maddesi ile getirilen ivedi yargılama usulüne tâbi olması nedeniyle, bu hükümlerin İdare Mahkemesi kararının yetki yönünden bozulmasına etkisinin ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

2577 sayılı Kanun'un 20/A maddesinin 2. fıkrasında, dava ve temyiz aşamasında uygulanması gereken ivedi yargılama usulü düzenlenmiş olup; fıkranın (i) bendinde, Danıştay evrak üzerinde yaptığı ı inceleme sonunda, maddi vakıalar hakkında edinilen bilgiyi yeterli görürse veya temyiz sadece hukuki noktalara ili kin ise yahut temyiz olunan karardaki maddi yanlışlıkların düzeltilmesi mümkün ise i in esaslı hakkında karar verir. Aksi hâlde gerekli inceleme ve tahkikatı kendisi yaparak esas hakkında yeniden karar verir. Ancak, ilk inceleme üzerine verilen kararlara kar ı yapılan temyizi haklı buldu u hâllerde kararı bozmakla birlikte dosyayı geri gönderir. Temyiz üzerine verilen kararlar kesin kuralı yer almıştır.

Aktarılan düzenlemeden, ivedi yargılama usulünde, verilen karar kesin olmak üzere, temyiz incelemesini yapan Danıştay'a inceleme ve tahkikat görevinin verildi i; sadece mahkeme tarafından ilk inceleme üzerine verilen kararlar yönünden kararın temyizen bozularak dosyanın geri gönderilme hakkının tanındığı görülmektedir. Bununla birlikte, bu kuralın görevli ve yetkili bir mahkeme tarafından verilen kararlar için geçerli oldu u açıktır. Nitekim, 2577 sayılı Kanun'un 49. maddesinde, temyiz incelemesi sonucunda Danıştay'ın görev ve yetki dışında bir i leme bakılması sebebiyle dolaylı incelenen kararı bozucu kurala bağlanmamış olup, ivedi yargılama usulüne ili kin düzenlemelerin bu kuraldan ayrı olarak değerlendirilmesine imkân bulunmamaktadır.

Bu çerçevede, ivedi yargılama usulüne göre ilk derecede verilen kararın temyiz incelemesi sırasında, ilk incelemede tespit edilmesi gereken usule aykırılıkların belirlenmesi hâlinde de kararın bozularak dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesi gerekmektedir. Aksi bir dü üncenin kabulü; 2577 sayılı Kanun'un 32. maddesindeki, yetkinin kamu düzeninden oldu u kuralına ve yine aynı Kanun'un 14. maddesinin altıncı fıkrasındaki, ilk inceleme üzerine 15. madde uyarınca verilebilecek kararların, ilk incelemeden sonra tespit edilmesi hâlinde de davanın her safhasında verilebilece i kuralına aykırılık olu turur.

Bu itibarla, yetkisiz mahkeme tarafından verilen esasa yönelik kararın bozularak yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın kararı veren Mahkemeye gönderilmesi gerekti i sonucuna varılmı tır.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. Davacının temyiz isteminin kabulüne;
2. 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesi uyarınca ... dare Mahkemesi'nin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının BOZULMASINA,
3. Kullanılmayan ...-TL yürütmeyi durdurma harcının istemi hâlinde davacıya iadesine,
4. Yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın anılan Mahkeme'ye gönderilmesine,
5. 2577 sayılı Kanun'un 20/A maddesinin ikinci fıkrasının (i) bendi uyarınca kesin olarak (karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere), 04.04.2023 tarihinde oybirli iyle karar verildi. (⌘)